

Aktivnost Istarskoga povijesnog društva – Società storica istriana u 2018. godini

U aktivnostima su Istarskoga povijesnog društva (IPD) 2018. godinu obilježili projekti započeti u prethodnom razdoblju. Prije svega valja reći da je objavljen osmi svezak godišnjaka *Histria* koji obuhvaća pet znanstvenih radova i mnoštvo prikaza brojnih suradnika.

Na popisu aktivnosti IPD-a zamjetan dio čine programi i manifestacije povezane s poviješću Istre tijekom prve polovice dvadesetoga stoljeća, konkretnije razvitkom antifašističkoga pokreta i Drugim svjetskim ratom. Interes publike, ali i medija u više je navrata pokazao da je riječ o temama kojima se i u novije vrijeme može pristupiti na inovativan način, kako bi se pridonijelo boljem poznavanju nedavne prošlosti. Dobar je primjer putujuća fotografska izložba, nastala kao dio međunarodnoga projekta „Palež u sjećanjima“. Premda je projekt dovršen, a izložba je tijekom prethodnih godina predstavljana publici u brojnim mjestima Istre i susjedstva, interes nije zamro te je početkom godine postavljena u barbanskim Šajinima i Rovinju, a koncem godine u Barbićima.

Raznolike aktivnosti provedene su u okviru programa „Stoljeće europskog antifašizma: Istra između lokalnog i globalnog“, kojem su na čelu Milan Radošević i Renato Matić. U navedeni projekt, među ostalim, uklopljena je djelatnost prijašnjih godina provedena pod nazivom „Istarske sudbine“, odnosno hvalevrijedan napor Igora Jovanovića i Igora Šaponje da prikupljanjem videosvjedočanstava od zaborava spase sjećanja vremenih Istrana koji su preživjeli ratne nedaće u sabirnim i zarobljeničkim logorima. Deset svjedočanstva snimljenih tijekom prethodne godine te više desetaka svjedočanstava nastalih u 2010-ima postavljeno je na mrežne stranice i na *Youtube* kanal Društva te će u obliku digitalnoga repozitorija biti trajno dostupna svima koji se bave ili ih zanima istarska povijest. Kao korisna dopuna, objavljeni su transkripti, fotografije i biografije svjedoka. K tome, od proljeća 2018. zbornik radova *(Anti)fašizam u prošlosti i sadašnjosti*, nastao na temelju istoimenoga znanstvenog skupa i objavljen koncem 2015., dostupan je u cijelosti na mrežnim stranicama udruge.

U okviru projekta održano je i više javnih predavanja. Početkom ožujka David Orlović prikazao je „Etiopski rat i fašizam u Istri (1935. – 1936.)“, u lipnju je Vojislav Martinov opisao iskustva „Istarske emigracije

u Novom Sadu u međuratnom razdoblju (1918.-1941.)“, a u rujnu je Vedran Dukovski ocrtao poratne prilike pod naslovom „Život na granici: Puljština 1945. – 1947.“. Od posebnoga je značaja pak bio okrugli stol „Kadi su finili? U potrazi za grobovima istarskih stradalnika nacističkih logora“ koji su moderirali Jovanović i Šaponja, održan u svibnju uz sudjelovanje Aleksandra Bančića, Valtera Harića, Magde Ivančić i Dolores Mihelić Malbašić.

IPD je usto u listopadu sudjelovalo u organizaciji obilježavanja 105. godišnjice hrvatske škole na pulskom Velom Vrh, kao i u predstavljanju monografije *Turizam medulinske rivijere. Prošlost i sadašnjost turizma u mjestima općine Medulin* Ivana Žagara, Davida Orlovića, Nikše Minića i Luke Tidića, članova Društva.

Valja svakako dodati da su u veljači Jovanović i Šaponja u Buzetu održali javno predavanje „Anica Kovačić: u logoru s Anne Frank“, a koncem ožujka u Bujama „Pariški mirovni ugovori 1947. – 70 godina / Trattati di Parigi 1947 – 70 anni“. Uz to je nakon predavanja otvorena istoimena izložba u realizaciji IPD-a. Izdašan popis s antifašizmom povezanim aktivnostima zaključuje opsežan katalog izložbe „Sloboda narodu! Antifašizam u Istri“, predstavljen koncem rujna, što su ga kao suizdavači objavili Povijesni i pomorski muzej Istre te IPD. Riječ je o izložbi realiziranoj 2015. u povodu obilježavanja 70. obljetnice završetka Drugoga svjetskog rata.

Popis javnih predavanja međutim time nije iscrpljen jer je u 2018. Društvo nastavilo uspješnu suradnju s Gradom Pulom, odnosno četirima mjesnim odborima, također kroz organizaciju predavanja namijenjenih široj publici. Krajem lipnja, u sjedištu Mjesnoga odbora Stoja, Milan Radošević okupljenim je slušateljima prikazao manje poznatu stranu međuraća pod naslovom „Sunce, more, hrana: dječja kolonija na poluotoku Stoja (1921. – 1940.)“. U rujnu je u Osnovnoj školi Šijana Marija Belullo održala predavanje „120. obljetnica prve hrvatske škole u Puli“, a na Filozofskom je fakultetu Anton Percan fragmente sportske prošlosti grada uobličio u izlaganje „Od Sette moreri do Gambala i Drosine. O sportskim građevinama na području MO Gregovica“. Posljednje je predavanje u listopadu održala arheologinja Silvana Petešić, koja je u Gradskoj knjižnici i čitaonici govorila o „Rezultatima recentnih arheoloških istraživanja lokaliteta Malog rimskog kazališta u Puli“.

Na koncu, nije izlišno podsjetiti kako je Društvo stalno prisutno u virtualnom svijetu. U suradnji s Istarskom kulturnom agencijom, tijekom

2018. nastavljen je projekt održavanja i popunjavanja internetske enciklopedije Istrapedia. Redovite najave manifestacija povezanih s istarskom prošlošću na mrežnim stranicama, ali i kroz profil na Facebooku također zaslužuju svoje mjesto. Porast broja pratitelja iz godine u godinu svjedoči kako napori uloženi u ovaj vid aktivnosti rezultiraju sve širom prepoznatljivošću udruge.

Mihovil Dabo